

RIIKKAIÐGASKASAŠ 2007 2008
POLÁRJAHKI

Álgoálmogiid
riikkaidgaskasaš
Polárjagi rahpan
Guovdageainnus

Guovdageaidnu
1882 – 2007

125 jagi rievdan

JURDDA-GIHPPU
SKUVLLAIDE

guovvamánu
14. beaivvi
2007

www.ip-ipy.org

Álgoálbmogiid riikkaidgaskasaš Polárjahki 2007/2008 rahppo
 Guovdageainnus guovvamánu 14. beaivvi 2007.

Dát ásašusat lágidit rahpama: Riikkaidgaskasaš boazodoallo fága- ja gaskkustanguovddáš, Sámi allaskuvla/Sámi instituhtta, Máilmmi boazoálbmogiid searvi, Álgoálbmogiid gelbbolašvuodaguovddáš ja Guovdageainnu suohkan.

Rahpamis oassálastet ee. arktalaš guovlluid álgoálbmotovddasteaddjit, dálkkádatdutkan, hálddašeaddjit, politihkárat, boazoeaiggádat ja Guovdageainnu skuvlamánát. Guovdageainnu dutkanberrasa proševttaiguin bidjat deattu ovttasbargat viidát davviguollu álgoálbmotservodagaiguin seammas go láchčit álgoálbmotnuoraide oassálastinvejolašvuoda viidásit proseassas.

1882/83 Polárjagis lei okta dutkanstašuvdna, mii lei Guovdageainnus mas ee. dutke guovssahasa. Dán Polárjagis leat Guovdageainnus alddis proševttat. 2009:s válbmana sámi dieđavisti Guovdageainnus, ja dát čohkke ovtta dáhki vuollái buot dutkan- ja ovdánahttinásahusaid Guovdageainnus.

IPY 1882/1883 Guovdageaidnu.
 (S. Tromholt)

2009: Ođđa dieđavisti Guovdageainnus

Sámi allaskuvla

Samisk høgskole - Saamelainen korkeakoulu
 Саамская Высшая Школа - Saami University College

Sámi Instituhtta

Norisk Samisk Institut - Párisámmat Sameláhttuortni - Nærre Samedisse - Norisk Sami Institute

International Centre for Reindeer Husbandry

Международный Центр Оленеводства
 Riikkaidgaskasaš Boazodoalloguovddáš

Guovdageainnu suohkan

Ассоциация «Оленеводы Мира»
 Association of World Reindeer Herders

GÁLDU

Álgoálbmotvuogáduodaid gelbbolašvuodaguovddáš
 Kompetansesenteret for urfolks rettigheter
 Resource Centre for the Rights of Indigenous Peoples

Polárjahki (International Polar Year – IPY) lea riikkaidgaskasaš dutkaninitiatiiva, mii galgá buktit eanet dieđu Arktisa je Antarktisa birra.

“Jahki” bistá njukčamánu 1. beaivvi 2007 rájes gitta 2009 njukčamánu 1. beaivvi radjái. Dan koordinere International Council for Science (ICSU) ja World Meteorological Organisation (WMO). Lea Norgga dutkanráđđi mii Norggas koordinere barggu. Leat golbma dákkár Polárjagi ovdal lágiduvvon, vuosttaš lágiduvvui 1882/83:as. Polárjahki lea máilmmi stuorimus koordinerejuvvon dutkandoaibma, mas leat badje 60 000 oassálasti dutki.

Dál lea vuosttaš geardde olmmošlaš dimenšuvdna mielde Polárjagi oktavuodas. Dan fokus lea Arktalaš álgoálbmotservodagaid rievdamat. Dán háve leat álgoálbmogiid dutkanásahusain Arktisas mánga dutkanprošeavtta. Arktalaš álgoálbmotservodagat vásihit dál stuora rievdademiid, nu go liegganeami davviguovlluin.

Go riikkaidgaskasaččat digaštallet mii dagaha dáid dálkkádatrievdademiid, de lea dehálaš jearrat movt álgoálbmogat galget dustet ja gieđahallet dáid rievdademiid ja seammas váldit vára dain árvvuin ja máhtuin mat dain servodagain gávdnojit juo. Polárjagi dihte vurdojuvvojit nana fágaidrasttideaddji álgoálbmotovttasbarggut sirkumpolára davviguovlluin.

Lea mávssolaš ahte maiddái davviguovlluid ásahusat ja earenoamážit álgoálbmogiid ásahusat šaddet guovddážii diehtoprodukšuvnnas ja máhttohálddašeamis. Máhttu bissu doppe gos dat ovdánahtto ja geavahuvvo, ja báikkálaš máhttu lea dehálaš vuodđu nanu báikkálašservodagaide.

Polárjagi fáddáevttohusat skuvllaide

Polárjagi rahpama sisdoallu lea

1. Dálkkádat rievdan, earenoamážit davviguovlluin
2. Muohta
3. Násteálbmi
4. Guovdageainnu rievdan 125 jagis (1882-2007)

Dáid fáttáid oaidnit maidái ee. IPY-kalendaris, web-siiddus ja ođđasit almmuhuvvon girjjis maid Tromholt čálii 1883:as

IPY-ráhkkananjoavku bovde suohkana skuvllaid, joatkkaskuvlla ja allaskuvlla studeanttaid ráhkkanášgoahtit rahpamii ja oassálastit dasa.

Dá leat evttohusat movt fáttáid sáhhtášii čatnat fágaide.

DÁLKKÁDATRIEVDAN

- 1) Interneahtas ohcat dieđuid dálkkádatrievdamiid birra davviguovlluin.
- 2) Čállit artihkkala mas atnit govaid dán tema birra

<http://www.ip-ipy.org/>

<http://www.aftenposten.no/fakta/innsikt/article1349295.ece>

<http://www.dep.no/md/sami/aigeguovdil/Preassadiedahusat/022001-070159/dok-nn.html>

<http://acia.npolar.no/Rapport%20fra%20fagm%20tet%20i%20Kautokeino,%200nov%202005.pdf>

<http://acia.cicero.uio.no/>

<http://www.acia.uaf.edu/>

http://acia.cicero.uio.no/acia_faktaark_1_hva_skjer_med_klimaet.html

<http://www.dep.no/md/sami/fadda/dalkkadat/bn.html>

<http://se.wikipedia.org/wiki/Helsset>

MUOHTA

Muohtafáttá sáhtta čatnat iešguđetge fágaide.

1) Musihkka

Ráhkadit "RAP"-lávлага/luođi mas atnet muohtasániid. Skuvlamánát sáhttet ieža ráhkadit RAPIávлага muohttaga birra ja geahččalit oažžut čuojaheaddji čuojahit RAPA.

2) Giellafágat

Sámegielas:

- Ráhkadit girjjáža mas leat muohtasániid
- Bivdit vuorrasit olbmuid mitalit dološáiggis fearániid ja vásáhusaid mas muohta lea fáddán. Oahppit báddejit daid ja čállet daid mašiidnii ja de čohkkejit čállosiid ovttá girjjážin maid sáhttet čájehit rahpamis.

3) Servodatfága

- Čájehit erohusaid servodagas 1882 – 2007
- Čállit mitalusa: Movt de livččii??... jus dáppe ii leat muohta dálvet ...

4) Kultuvra/duodji

- Ovdanbuktit erohusaid bivvu dálvebiktasiin 1882 – 2007. jearahit áhkuin ja ádjáin bovt dolin bivve

5) Dáidda

- Ráhkadit gova mas leat muohtačalmmit
- Tevdne/male daid birra maid boares olbmot leat mitalan

6) Matematihkka

- Muohttaga birra matematihkka

7) Dutkan/dieđalašvuohta

Buot skuvllat ožžot fáldadaga čuovvut kurssa maid NASA doallá Guovdageainnus 15.2 ja mas oasseváldit besset oahppat muohttaga birra fysiologalaččat. Diehtu dan birra lea www.ip-ipy.org

NÁSTEALBMI

Nástealbmi ja polárjahki

Nástealbmi heive bures smávvasvaskuvladássái ja heive bures fáttán polárjagi oktavuodas.

Gelbbolašvuodamihtut 4. jahkeceahki maŋŋil:

- háhkat dieđuid sihke digitála veahkkeneavvuid vehkiin ja daid haga ja mitalit muhtun planehtaid birra min beaivvášvuogádagas
- dovdat muhtun nástegovaid, maiddái sámi, ságastallat movt olmmoš sáhtá dádjadit nástegovaid mielde ja válddahallat fenomenaid maid sáhtá almmis oaidnit
- mitalit dáčča, sámi ja eará álgoálbmogiid árbevirolaš diiddaid ja cukcasiid nástealmmi ja guovssahasa birra

Sámi násteálbmi

Nástealbmi praktihkalaš ávkin

Násttit eai leat dušše bilaidan almmis almmá ávkki haga. Dat leat sámiide leamaš láidesteaddjin, oahpisteaddjin ja čuovgan sevdnjes skábmaijaid. Dieđut nástealmmi birra leat čadnojuvvon sámi árbevirolaš ealáhuslágiide ja dat leat leamaš ávkin birgejumis ja beaivválaš eallimis. Násttiid bokte deaivá boazovázzi mehciid vázzit skábman. Nástealbmi sáhtá maid mitalit mii áiggiid lea jándoris. Muhto nástealmmis eai máhte diehtemeahttun olbmot atnit ávkki.

Váhnemat oahpahedje dan dihte mánáidasaset nástealmmi dovdat. Erenoamážit boazosápmelaččaide lei deatalaš oahppat dovdat nástealmmi. Násttiin oidne mii áiggiid goas ge lei.

Stuora, viiddis, vilges duoddariin lea álki láhppot. Sápmelaččat leat dan dihte geavahan nástealmmi veahkkeávnnašin dádjadit luonddus. Sápmelaččat dovde nástealmmi bures ja dihte movt dat rievdá ija mielde. Go vel sulaid diehtá mii lea áiggiid jándoris, de sáhtá nástealmmi geavahit kompassan ja dan mielde dádjadit luonddus. Nástealmmis oaidná gos lea davvi, oarji, lulli ja nuorta. Jus leat šearádagat ja násttit oidnojit, de ii láhppo gal jus dovdá nástealmmi. Go fal oaidná nástti maid dovdá, de deaivá gal vaikko gosa leažžá vuolgán.

Sarvvis lea dat stuorámuš nástegovva almmis. Dán Sarvá leat measta buot sámi nástegovat doarrideame ja áiggošedje báhčit dan. Nástealbmi rievdá ija mielde ja násttit orrot dego johtime. Sihke Sarvvis ja bivdoolbmát orrot

dego lihkadeame ja bivdu orru dego duođas ovdáneame ija mielde. Muhto dan Sarvá eai jovssa gal ovdal duopmobeavivi.

Sarvvis

(<http://www.vitensenter.no/himmel/stjerner/samisk.htm>)

Dien ruovttusiiddus gávnnaat eanet dieđuid nástegovaid birra ja sámi nástekárta.

Muitalusat eai leat stádis "teavsttat", muhto muitaleaddji heiveha dan guldaleddjiid ja dilalašvuođaid mielde. Muitalusain ii leat okta dahkki, dat leat baicca olles servodaga oktasaš kulturárbi.

Kosmalaš bivdomuitalus

Nástealmmis lea stuora, buoiddes ja čoarvvás Sarvvis. Dán Sarvá doarrida ja oaguha olles valvi. Dan háve ii leat gal gumpevalvi mii lea dan Sarvá maŋis, muhto olles čora bivdoolbmát. Okta-nubbi ain searvá bivdui eahkeda ja ija mielde. Sarvá maŋis lea Fávdna dávggiinis, Fávnnadávvggiin. Guokte čuoiggaheaddji leaba maid čuoiggaheame Sarvá. Boares Áhkku iežas guvttiin vielpáin áiggošii maid searvat bivdui. Son gilju vielpáide: "Oaguheahte, oaguheahte. Maŋnebuoidi bálkán jus dál joksabeahte". Nie gilju áhkku beatnagiidda. Son maid čuoigá, doarrida vai beassá searvá. Gállábártnit, geat leat beakkán bivdit, maid leat doarrideame sarvá. Sis leat bivdoávdnasat maid mielde. Bismmarviehkat ja vel sáiti, niibi ja báhti. Sáiti mainna čuggešedje ja gottášedje dan Sarvá, niibi mainna njuovašedje ja báhti gos duolddahivčče varas bohccobierggu. Boares Gállá lea maid vuolgán geahččat movt su bártnit, Gállábártnit, birgejit bivddus. Boahji lea maid mielde bivddus. Boahjinásti galgá báhčit Sarvá. Das lea maid dávgi ja go olaha báhčit, de gahččet buot násttit bodnái ja de lea máilmmiloahppa. Muhto Sarvvis manná álo vuollelis. Boahji lea nu badjin duoppe, ii olat báhčit. Muhto son lea fákte me goas Sarvá bohtá su rádjái ja dat galgá de goddit go bohtá.¹

¹ Nystad, Berit Merete 1999: Nástealbmi sámiid eallimis diehtagat, diiddat ja muitalusat. Sámegeiela gaskafágalašlasahusa lohkanbadjebargu. Humanisttalaš fakultehta. Romssa Universitehta. Ii leat almmuhuvon.

Dát mitalus nástealmmi birra čilge goas máilmmiloahppa bohtá. Oasseválddit dán kosmalaš bivddus leat dat násttit mat maiddái leat geavahuvvon áiggi meroštallat. Mitalusain lea várra leamaš praktihkalaš ávki maid. Go sáhtá daid deatalaš áigemerošteaddji násttiid čatnat mitalusaide, de várra muitá daid buorebut.

Fávdna lea greikkalaččaid nástegovva Arcturus. Fávnnadávgi lea oassi Ursa major dehege Store Bjørn nástegovas. Dat oassi gohčoduvvo dárogillii Karlsvogna.

Čuoiggaheaddjit leat násttit Castor ja Pollux. Boares Áhkku guvttiin vielpain lea nástegovas maid engelasgillii gohčodit Pleiades.

Gállábártnit leat oassi greikkalaččaid Orion nástegovas. Gállábártnit leat dat nástegovva mii dárogillii gohčoduvvo Orions belte. Bismmarviehkat leat maid oassi Orion nástegovas, násttit Betelgeuse ja Bellatrix. Niibi, sáiti ja báhti leat golbma nástti Gállábártniid vuolábealde. Boares Gállá lea Sirius.

Boahji lea Stella Polaris. Boahjidávgi lea Ursa minor dehege Lille Bjørn nástegovva. Boahji, dehege Boahjinásti, ii jode gosage. Namma Boahji bohtá suomegielas 'Pohja', mii máksá 'davvi' dehege 'vuodđu'. Boahji lea seamma sajis čađat ja eará násttit johtet dan birra. Boahji orru dego návlejuvvon albmái gitta, ja danin dan lávejit maid gohčodit Boahjinávlin. Dološ olbmot doivo ahte lei Boahjinávli mii doalai almmi badjin, ja go dat olaha báhčit Sarvá, de gahččet buot násttit eatnan ala ja de lea máilmmiloahppa.

Evttohus:

Oahpaheaddji sáhtá govvet nástegovaid transparentaárkii ja projektoriin oažžut daid seaidnái ja bidjat namaid daidda govaide. Oahppit sáhttet ráhkadit iežaset nástekártaid ja oahppat dovdat nástegovaid ja bivdomuitalusa.

Hástálus lea daid nástegovaid fuomášit almmis eahkes go lea seavdnjat ja jealahas.

Gos gávnnat lasi dieđuid?

Gaup, Karen Elle: Girjjo Gárjjo sidduin 117-132: Násttit mitalit... Davvi Girji 2001.

Interneahtas: <http://nordnorsk.vitensenter.no/himmel/stjerner/samisk.htm>

Rievdamat Guovdageainnu servodagas 125 jagis (1882-2007)

Skuvllat sáhttet suokkardallat makkár rievdamat leat dáhpáhuvván Guovdageainnus dán 125 jagis.

Fáttáid mas sáhttá buohtastahttit rievdamiid omd:

- 1) Biktasiin
- 2) Musihkas
- 3) Fievrruin
- 4) Olbmui

Guovdageaidnu lea ollu rievdan dan 125 jagis man birra dás lea sáhka. Skuvlaprošeakta sáhttá leat omd. geahččalit visualiseret movt Guovdageainnu servodaga eallinláhki ja birgenláhki lea rievdan. Sophus Tromholt govat leat buorrin vuolggasadjin govvidit dan rievdamat. Govaid gávdná internehtas: <http://www.ub.uib.no/bilder/> Govaid mat leat internehtas sáhttet skuvllat geavahit jus skuvllat čuvvot daid njuolggadusaid mat leat skuvllaid várás, ahte bidjá juohke gova báldii govvejeaddji namma og geasa govat gullet.

Fuomáš!

Ná merkejit oahppit goavid maid geavahit bargguid oktavuodas:

Govva: Sophus Tromholt, Billedsamlingen UBB

Sophus Tromholt: Guovssahasdutki ja govvejeaddji

Dánkkalaš dutki Sophus Tromholt lea ovdamanni (pionera) guovssahasdutkanis. Dan mañemus áigge lea son maidái eanet fuomášuvvon sis geat beroštit historjjás ja sohkadieđuin su potreahttagovaid dihte maid son govvi Guovdageainnus 1882-83.

Internášunála polárjagi oktavuodas 1882-83 ásehii Det norske meteorologisk Institutt polarstášuvvna Bossogohpái. Sophus Tromholt oaččui viđa jahkásaš stipeandiahtta norgga stáhtas ja doarjaga J.C.Jacobenis Københámmánis čuovvut prošeavtta, muhto son válljii ásahtit guovssashanobservatoriuma Guovdageidnui ja nu bođii son báikái. Su ulbmil lei mihtidit guovssahas allodaga ja buohtastahttit iežas dieđuid observašuvvnaiguin mat dahkkojuvvoje Bossegohpis ja Soađegilis Suoma bealde.

Tromholt orui Guovdageainnus ovttá dálvvi 1882-83. 1883:s almmuhii son govvačoakkaldaga mas ledje sullii 200 gova. Čoakkaldagas ledje govvateavsttat dánkká- ja fránskkagillii, go ledje oaivvilduvvon museaide ja olgoriikkalaččaide geain ledje erenoamáš beroštumit.

Muhtun sámi ásausat ovttas almmuhit dál IPY-káleanddara. Dasa leat čohkken Tromholta govaid ja teavsttaid. Tromholta govat leat Bergen Universitehta girjerádjosa hálddus (Billedsamlingen, Universitetsbiblioteket i Bergen).

Tromholt almmuhii 1885:s girjji Under Nordlysets Straaler. Eamiálbmot polarjági doluid oktavuodas, mat lágiduvvojit Guovdageainnus guovvamánu 14. beaivvi 2007, almmuhuvvo girji ođđasis. Dán girjái lea lasihuvvon ođđa ovdasátni ja vel artihkkal Sophus Tromholta birra.

Polárjagi doluid oktavuodas čájehuvvo maiddái govvačájehus mas leat seammá govat go kaleanddaris.

Luonddudiehtaga oktavuodas ii namuhuvvo Sophus Tromholt dán áigge beare dávjá, muhto su namma beaggá dávjjit ahte dávjjit ald portreahtta- ja dokumentašuvdnagovaid oktavuodas Guovdageainnu ássiin ja Guovdageainnu servodagas.

(Gáldu: Solveig Greve: Sophus Tromholt: "Nordlysforsker og fotograf" almmuhuvvon dan ođđasis prentejuvvon girjjis: Under Nordlysets Straaler. 2007).

Govva-ovdamearkkat

Muhtun govvaovdamearkkat maid Tromholt govvii ja mat leat vižžojuvvon govvavuorkkás Bergen Universitehtagirjerádjosis.

Vihábárrá,

Josef Henriksen
Puljso (Buljo)

Brita Olsdatter Nango

Olbmažagat ja gáimmežagat
Anna Aslaksdatter Gaup ja
Anna Johnsdatter (Jonsdatter) Sernby (Somby)

Govat: Sophus Tromholt (Billedsamlingen, Universitetsbiblioteket Bergen)

MUHTUN FÁTTÁT:

Oahppit sáhttet digitálakamerain govvet ja čájehit movt odne lea.

Viessohuksenmálla rievdan. Dološ, 1882, áigge ledje dimbbarviesut, dárfeogađit ja odne ođđa áigásaš viesut.

Gamme i Koutokeino

Govva: Sophus Tromholt

Dállodoallu – 1882 ja odne 2007.

Dállu márkanis. Govas oainnát ee. stáhkaid, vinte, dimbbaráittiid, dárfeogađi, muorraáidi

Govva: Sophus Tromholt

Boazodoallu dálle ja odne – mii lea bisson ja mii lea rievdan.

Govva: Sophus Tromholt

Biktasat ja bivttasmálle

Govva: Sophus Tromholt

Govas oainnat skuvlamánáid 1882-83. Mii lea rievdan ja mii lea bisson?

Almmolas visttit dego skuvla, leansmannkantuvra, girku,

Govva: Sophus Tromholt

Skuvla ja báhpagárdin 1882-83

Fievrrut – movt olbmot vánddardedje ovdal (geresvuoji ja čuoigga dálvet, fatnasiin geasset, heastain dálvet ja geasset, vuovssain??) ja mo dál vánddardit (biila, scooter, girdi, motorfátnasiin,)

Luondu (unnan muorat márkanis ja odne lea guvlu vesaluvvame)

Govva: Sophus Tromholt

Guovdageaindu anno 1882-83 govvejuvvon lulábealde.

Náitaleapmi (govain gávdnojit vihaovat mat leat váldon 1882-83.)

Govva: Sophus Tromholt

Dološ vihabárrá. Mii lea rievdan ja mii lea bisson náitaleami oktavuogas?

IDEA OMD. IPY RAHPANDOALUIDE:

Ráhkadit digitálagovvačájáhusa (Power Point) mas buohtastahttet Guovdageainnu 1882 ja Guovdageainnu odne ja maid kombinere čájahusain scene alde nugo omd. náittosbárra 1883 ja náittusbárra anno 2000. Oahppit gárvvodit 1800-logu bárran ja nu movt odne čijadit go mannet vihaide. Eará oahppit sáhttet máhkaš leat headjaguossit ja gárvvodit 1800-logu gávttiiguin ja earát fas ođđa mállet čiknaiguin.

Sáhtášii ráhkadit animašuvnnafilmmaža go Sophus Tromholt dutka guovssahasa Guovdageainnus ja go deaivvada singuin geaid son lea govven, omd. Lars Hætta, Juhu ja dan guokte oahpaheaddji: Henrik Pentha dahje go earáiguin humada. Juohke skuvla sáhtášii ráhkadit ovttá oasi maid de bidjá oktii mángalagaid.

Animašuvdna: Geresvuoddji 1883:s ja scootervuoddji 2007:s.
 Bivttasčájáhus: Bivttasmálla 1882 ja sámi biktasat Guovdageainnus 2007. (Cat Walk).

15 min kombinerejuvvon govva- ja sceneshowa:

Sophus Tromholt govat Guovdageainnus 1882-83 Jienat: Musihkka ja/dahje luohiti.	Dološ bárra ja vihabárra anno 2007 bohtá scene ala Muietaleaddji kommentere dan botta go bára guovttos váccašeaba. Dasto bohtet dievva nuorat gárvvodan dološ ja dál áigge biktasiiguin scene ala dahje bárrá bohtá scena ala mielvázziiguin.	Lasi govat Guovdageainnus dološ áigge ja ođđa áiggis. Buohtastahttin dainna mii odne lea omd. skuvla, girku, luondu, dálut, fievrut, biktasat jnv. Teavsttat engelasgillii.	Animášuvdna-filbma Sophus Tromholt deaivvada singuin geaid son lea govven. Doppe leat dovddus olbmot dego Lars Hætta, Juhu ja earát.	Guovda-geaidnu Odne Moderne ja árbevirolaš Omd: Bohccot guhtot seammáládje go 1883, muhto ollu eará lea rievdan

Eará idea:

Válljet ovttá dain olbmui geaid Tromholt lea govven ja ohcat dieđuid su birra. Daid gávdná sohkgirjjiin ja olmmošlohkanprotokollain. Geat leat su manisboahhtit odne?

Válljet ovttá vistti (girku, skuvla), báikki (Ávži, Jámetmielli, Sihččajávri) jnv. ja geahčalit dan birra čállit historjáš dieđuid ja dán áigge dieđuid daid báikkiid birra.

Dállu Ávžis 1882-83

Jámetmielli 1882-83

Sihččajávri – 1882-82

Sophus Tromholt govvačoakkaldagas, Universitetsbiblioteket i Bergen.

Válljet dálloalu birra 1880 logus. Mo lei dálloallu dalle? Makkár eallit, návehat, stáhkát, áiddit, barggut, dárfgoatit ja dárfevávehat.

Gáldo: Gilišilju, Guovdageainnu historjjasearvvi girjjit ee. artihkal:

Dállodoallu 1921 (Dilli 1882-83 rájes 1921 rádjái ii dáidan nu ollu rievdan.)

Muhtun árvalusat čálalaš bargguide

Movt oahppi jáhkká Sophus Tromholtii lei boahhtit Guovdageidnui 1882:s, dahje movt son Guovdageainolbmuide lei go Tromholt govvegođii sin ja sii ihte báhper ala.

Go geahčadat daid boares govaid mat Tromholt lea govven – movt lei Guovdageidnu du mielas dalle? Mii lei buorre ja mii ii soaitán nu buorre dološ áigge?

Vállje ovtta fáttá dahje boares Tromholta gova ja čále dan birra sihke dieđuid ja daid jurdagiid mat dutnje bohtet.

Movt son lei leahket sámi nuorra olmmožin 1882 ja movt lea odne?

Loahpas:

Jáhkit ahte skuvllain leat maid ollu jurdagat movt sáhttet bargat Polárjagi fáttáin oahpahasas.

Gáldot:

IPY kaleanddar 2007-2008 mas lea oassi Sophus Tromholt govain govvejuvvon Guovdageainnus 1882.83.

Sophus Tromholt: Under Nordlysets Straaler. 1885. Ođđa preantta bohtá girjjin IPY doaluid oktalvuodas seamma namas.

Greve, Solveig: Sophus Tromholt: Nordlysforsker og fotograf.

Interneahtta: Sophus Tromholta govat Guovdageainnus govvejuvvon 1882-83. Billedsamlingen Universitetsbiblioteket Bergen: webčujuhus: <http://www.ub.uib.no/bilder/>

Guovdageaidnu 1882 – 2007

125 jagi rievdan

JURDDA-
GIHPPU
SKUVLLAIDE

